

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΟΙΝΟΥ

GREEK WINE FEDERATION

ΔΕΛΤΙΟ ΤΡΥΓΟΥ 2021

*Ιδιαίτερη χρονιά με ακραίες συνθήκες το 2021.
Μειωμένη παραγωγή με αρκετά καλή ποιότητα και υγιεινή καρπού.
Καταλυτικής σημασίας η ύπαρξη αποθεμάτων νερού στο έδαφος.
Κρασιά εκφραστικά, δομημένα, γενναιόδωρα.*

Έρευνα-επιμέλεια: Vinetum Οινική Επικοινωνία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΧΩΡΑΣ

- 1.1. Οι καιρικές συνθήκες
- 1.2. Η ποιότητα των οίνων

2. ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΧΕΣ

2.1. Βόρεια Ελλάδα

- Θράκη
- Δράμα
- Καβάλα
- Χαλκιδική
- Γουμένισσα
- Νάουσα
- Κοζάνη
- Αμύνταιο
- Ήπειρος/Μέτσοβο

2.2. Κεντρική & Στερεά Ελλάδα

- Ραψάνη
- Μεσσηνικόλας
- Φθιώτιδα
- Ανατολική Αττική
- Βόρεια Αττική

2.3. Νήσοι Ιονίου/Κεφαλονιά

2.4. Πελοπόννησος

- Αιγιαλεία
- Ηλεία
- Λακωνία
- Μαντινεία
- Νεμέα

2.5. Νήσοι Αιγαίου

- Λέσβος
- Σάμος
- Κυκλάδες/Σαντορίνη
- Κως/Ρόδος

2.6. Κρήτη

1. ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΙΑ ΟΛΗ ΤΗ ΧΩΡΑ

1.1. Οι καιρικές συνθήκες

Η αμπελουργική χρονιά 2020 – 2021, που επηρέασε την εσοδεία 2021, παρουσίασε καιρικές ακρότητες σε όλη την Ελλάδα και η σταφυλική παραγωγή (ποσοτικά μειωμένη), επηρεάστηκε από τα δύο μεγάλα κύματα καύσωνα: αρχικά τον Ιούνιο και στη συνέχεια προς το τέλος Ιουλίου με αρχές Αυγούστου.

Ο πρώτος καύσωνας ήταν λιγότερο τραυματικός, αφήνοντας σε μεγάλο βαθμό ανεπηρέαστα τα αμπέλια. Στη συντριπτική πλειονότητά τους αξιοποίησαν τους διαθέσιμους υδατικούς πόρους που χρειάζονταν για να ολοκληρώσουν τη βλάστηση χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.

Ο δεύτερος καύσωνας, ωστόσο, δημιούργησε προβλήματα, ανάλογα βέβαια και με την ποικιλία, πρώιμη ή όψιμη, ειδικά με τη φάση στην οποία βρέθηκαν τα φυτά. Οι πρώιμες ποικιλίες, π.χ. μαλαγουζιά και σαρντονέ, ζημιώθηκαν περισσότερο, καθώς ο καύσωνας συνέπεσε με τα τελευταία στάδια της ωρίμασης και τον τρύγο του καρπού. Οι όψιμες ποικιλίες, όμως, όπως για παράδειγμα το ξινόμαυρο και το μοσχοφίλερο, επηρεάστηκαν πολύ λιγότερο, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις εκείνες όπου υπήρχαν στο έδαφος αποθέματα νερού ή, ακόμα καλύτερα, η δυνατότητα άρδευσης. Τα αποθέματα νερού και η διαθεσιμότητά τους αποτέλεσαν μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα κατά την εν λόγω αμπελουργική χρονιά σε όλη την Ελλάδα.

Εν κατακλείδι, για τη φετινή εσοδεία θα μπορούσαμε να πούμε πως ισχύει η ρήση «ουδέν κακόν αμιγές καλού», αφού σε αρκετές περιπτώσεις ένα μη επιθυμητό καιρικό φαινόμενο βγήκε, τελικά, σε καλό. Π.χ. οι χαμηλές θερμοκρασίες της άνοιξης μπορεί να καθυστέρησαν την έναρξη της βλαστικής περιόδου της αμπέλου, αλλά προφύλαξαν από παγετούς· ο χαμένος χρόνος της αρχικής οψίμισης ανακτήθηκε λόγω υψηλών θερμοκρασιών· η μείωση της παραγωγής λόγω χαμηλού υδατικού αποθέματος και υψηλών θερμοκρασιών δημιούργησε το εφέ πράσινου τρύγου, αν και δεν έλειψαν περιοχές που πραγματικός πράσινος τρύγος κρίθηκε απαραίτητος, ώστε να μειωθεί η ποσότητα παραγωγής στο επιθυμητό.

Η άποψη του Ινστιτούτου Αμπέλου:

«Στη βλαστική περίοδο του 2021 παρατηρήθηκαν έντονες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των καιρικών συνθηκών και των υπόλοιπων παραγόντων που συγκροτούν το τερουάρ των αμπελώνων της χώρας. Οι αλληλεπιδράσεις αυτές είναι αποτέλεσμα της έντονης διαφοροποίησης χαρακτηριστικών του ελληνικού αμπελώνα, όπως η γεωγραφική θέση, η τοπογραφία, η γειτνίαση με μεγάλους υδάτινους όγκους, η ικανότητα αποθήκευσης νερού στο έδαφος, το σύστημα διαμόρφωσης των φυτών και η ποικιλία αμπέλου.

Μελετώντας για κάθε μήνα του 2021 την απόκλιση των τιμών της θερμοκρασίας από τις αντίστοιχες μέσες τιμές τριακονταετίας και τη χωρική τους διακύμανση στον ελλαδικό χώρο διαπιστώνουμε μια ισχυρή αντίθεση: ψυχρή κατά το μεγαλύτερο

μέρος άνοιξη και ιδιαίτερα θερμό θέρος, με επεισόδια καύσωνα μεταξύ Ιουλίου και Αυγούστου. Σημειώνεται ότι σε σχετικό δελτίο της ΕΜΥ, το επεισόδιο καύσωνα 27 Ιουλίου με 5 Αυγούστου χαρακτηρίζεται κυρίως από την εκτεταμένη διάρκειά του και, παρότι οι μέγιστες τιμές θερμοκρασίας ήταν ψηλές, οι απολύτως μέγιστες ξεπεράστηκαν μόνο σε τμήματα της ηπειρωτικής χώρας.

Τελικά, η διαδοχή ψυχρής άνοιξης από θερμό θέρος προκάλεσε σημαντική χρονική μετατόπιση των βλαστικών σταδίων, ανάλογα και με την ποικιλία αμπέλου και την περιοχή. Αυτή η μετατόπιση, μαζί με την υδατική κατάσταση των φυτών, εξηγεί σε σημαντικό βαθμό την απόκριση των αμπελώνων στα κύματα καύσωνα. Ως αποτέλεσμα, ανάλογα με την περιοχή καταγράφεται ικανοποιητική έως εξαιρετική ποιότητα, με λιγότερο ή περισσότερο μειωμένη παραγωγή, σε μια χρονιά με εξαιρετικά θερμό θέρος.»

Δρ. Δημήτρης Τάσκος
Ινστιτούτο Αγροτικής Έρευνας, Τμήμα Αμπέλου
Λυκόβρυση Αττικής

1.2. Η ποιότητα των οίνων

Η γενική εικόνα των ελληνικών κρασιών εσοδείας 2021 συνοψίζεται ως εξής:

- Τα κόκκινα ευνοήθηκαν περισσότερο από τα λευκά, με εκείνα κάποιων ποικιλιών, όπως π.χ. ξινόμαυρο και μαυροδάφνη Κεφαλληνίας, να αναμένονται εξαιρετικά και με ισχυρό δυναμικό παλαίωσης.
- Τα κρασιά από όψιμες ποικιλίες αμπέλου αναμένονται, γενικώς, καλύτερα από εκείνα των πρώιμων.
- Τα κρασιά από γηγενείς ποικιλίες αμπέλου, με καλύτερη προσαρμογή σε ξηροθερμικά καιρικά φαινόμενα, είναι πιο ωφελημένα από εκείνα άλλων ποικιλιών.
- Τα κρασιά από τις βόρειες περιφέρειες της χώρας εμφανίζονται ωφελημένα σε σχέση με εκείνα των νοτιότερων, τόσο της νησιωτικής, όσο και της ηπειρωτικής χώρας.

Από οργανοληπτικής πλευράς, τα **ερυθρά κρασιά** του 2021, ιδίως εκείνα που προέρχονται από τις πιο όψιμες ποικιλίες, αναμένεται να έχουν βαθύ χρώμα, ισχυρό τανικό προφίλ (ίσως και σκληρό όπου υπήρξε υπερβολικό υδατικό στρες), υψηλό αλκοολικό τίτλο και μάλλον μέτρια προς χαμηλή οξύτητα. Τα ισορροπημένα εξ αυτών θα έχουν δυναμικό βαθιάς παλαίωσης. Τα **λευκά κρασιά** αναμένεται να έχουν τυπικά για τις ποικιλίες τους αρώματα, όχι απαραίτητα υψηλής έντασης, με μέτρια γενικώς οξύτητα και σχετικά υψηλούς αλκοολικούς τίτλους. Με εξαιρέσεις, θα είναι οίνοι άμεσης και μεσοπρόθεσμης κατανάλωσης.

2. ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΧΕΣ

2.1. Βόρεια Ελλάδα

- **Θράκη:** Μειωμένη παραγωγή, ικανοποιητικό αρωματικό δυναμικό και άφθονες χρωστικές είχε το θρακιώτικο σταφύλι του 2021.

Ως φυσιολογική περιγράφεται η άνοιξη 2021 για την περιοχή της Θράκης, όσον αφορά τις καιρικές συνθήκες της, με τον ετήσιο κύκλο της αμπέλου να ξεκινά ορθόδοξα και ομαλά. Ωστόσο, οι καύσωνες του καλοκαιριού οδήγησαν την τελική ωρίμαση να διεξαχθεί εν μέσω ξηροθερμικών συνθηκών που δυσκολεύουν και στρεσάρουν το αμπέλι. Οι ίδιες συνθήκες συνεχίστηκαν και κατά τον τρύγο ο οποίος, όπως ήταν αναμενόμενο, έδωσε αρκετά μειωμένη ποσότητα παραγωγής, κατά περίπου 25% σε σχέση με την εσοδεία του 2020. Ωστόσο, το σταφύλι είχε αρκετό άρωμα, οπότε αντίστοιχα αρωματικά αναμένονται τα κρασιά της Θράκης, κυρίως τα λευκά, ενώ οι ερυθροί οίνοι εκτιμάται πως θα έχουν ικανοποιητικό βάθος και καλή ένταση χρώματος, αφού οι σκουρόχρωμες ποικιλίες έδωσαν σταφύλι με ισχυρό χρωστικό δυναμικό.

- **Δράμα:** Ιδιαίτερα θερμό καλοκαίρι, χαλάζι, μειωμένη παραγωγή, αρωματική ένταση, φρεσκάδα και καλή οξύτητα.

Ο χειμώνας στην περιοχή της Δράμας ξεκίνησε με ψηλές θερμοκρασίες και ανομβρία. Τον Ιανουάριο, την έναρξη του κλαδέματος συνόδευσαν χαμηλές θερμοκρασίες και αρκετές βροχοπτώσεις, που προσέφεραν τα απαραίτητα υδατικά εφόδια στους αμπελώνες. Ο Μάρτιος ήταν επίσης βροχερός με αρκετά χαμηλές θερμοκρασίες. Αυτό συνέβαλλε στη φυσιολογική ανάπτυξη των οφθαλμών στις αρχές Απριλίου. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτήθηκε στη φυτοπροστασία των αμπελιών εξ αιτίας των σποραδικών βροχοπτώσεων που σημειώθηκαν τους επόμενους μήνες. Η άνοιξη, εκτός από αρκετές βροχές, με ελάχιστες εξαιρέσεις σε περιοχές που ο καιρός ήταν πιο ξηρός, είχε και χαλάζι κατά τόπους. Όλα αυτά συνετέλεσαν σε μία καθυστέρηση στις φάσεις της άνθισης και της καρπόδεσης.

Οι καιρικές συνθήκες κατά τη διάρκεια της ανθοφορίας ήταν ψυχρότερες από άλλες χρονιές, επηρεάζοντας περισσότερο τις πρώιμες ποικιλίες. Κατά την περίοδο του Μαΐου σημειώθηκαν κατά τόπους βροχοπτώσεις, χωρίς να σημειωθεί έντονη απειλή από μυκητιακές προσβολές. Ο Ιούνιος ήταν δροσερός για τα δεδομένα της περιοχής, με τις συνηθισμένες, πλέον, βροχοπτώσεις που δημιουργήσαν πίεση για φυτοπροστασία και αύξησαν την ανάγκη επαγρύπνησης στον αμπελώνα.

Ο εξαιρετικά άνυδρος Ιούλιος, με σχεδόν μηδενικά χιλιοστά βροχής και μόνο τοπικά φαινόμενα έντονης κακοκαιρίας παρουσίασε τις υψηλότερες θερμοκρασίες των τελευταίων ετών, που σκαρφάλωσαν μέχρι τους 45°C. Ευτυχώς, οι παρατεταμένης διάρκειας αυξημένες θερμοκρασίες και η λειψυδρία δεν έπληξαν σημαντικά την υγεία των σταφυλιών. Στις αρχές του Αυγούστου μία δυνατή χαλαζόπτωση στο ανατολικό τμήμα του νομού Δράμας και ισχυροί άνεμοι χτύπησαν σημαντικό μέρος

των αμπελώνων της περιοχής. Σε ορισμένα αμπέλια η καταστροφή ήταν της τάξης του 30% με 50% και έτσι η συνολική παραγωγή σταφυλιών μειώθηκε κατά 50% σε σύγκριση με εκείνη του 2020.

Ο τρύγος στην περιοχή της Δράμας ξεκίνησε όπως πάντα με τα σοβινιόν μπλαν, αμέσως μετά την χαλαζόπτωση στα μέσα Αυγούστου. Ακολούθησαν οι υπόλοιπες διεθνείς ποικιλίες, όπως σαρντονέ, μερλό, σεμιγιόν, σιρά, καμπερνέ φραν και οι γηγενείς, μαλαγουζιά, λημνιό, μοσχόμαυρο και αγιωργίτικο. Η ολοκλήρωση του τρύγου έγινε τον Σεπτέμβριο με το ασύρτικο και το καμπερνέ σοβινιόν. Στα τέλη Σεπτεμβρίου τρυγήθηκαν και οι πιο ορεινοί αμπελώνες του νομού. Ο καιρός κατά το υπόλοιπο του Αυγούστου αλλά και το μεγαλύτερο μέρος του Σεπτεμβρίου ήταν αίθριος, γεγονός που συνεισέφερε στην αρμονική εξέλιξη του τρύγου. Οι ηλιόλουστες ημέρες και οι δροσερές νύχτες ευνόησαν την ομαλή φαινολική ωρίμαση και την ολοκληρωμένη έκφραση του αρωματικού δυναμικού των ποικιλιών.

Το 2021 αναμένεται να χαρακτηριστεί για τη Δράμα ως εσοδεία οίνων υψηλής ποιότητας, με αρωματική ένταση, φρεσκάδα και καλή οξύτητα. Ειδικότερα οι ερυθροί οίνοι του 2021 χαρακτηρίζονται από πλούσιο αρωματικό δυναμικό φρέσκων φρούτων, καλή ένταση χρώματος, συμπύκνωση στο στόμα και υψηλό δυναμικό παλαιώσης.

- **Καβάλα:** *δύσκολες καιρικές συνθήκες και καύσωνας δεν πτόησαν την οινοπαραγωγή που έδωσε κρασιά υψηλής ποιότητας.*

Η έναρξη της βλαστικής περιόδου των αμπελιών στους πρόποδες του Παγγαίου έγινε στα μέσα Απριλίου, 5-10 ημέρες αργότερα σε σύγκριση με προηγούμενες χρονιές. Τους υπόλοιπους μήνες της άνοιξης και μέχρι το μήνα Ιούνιο ο καιρός ήταν πολύ δροσερός, με αρκετές βροχές. Έτσι, τα φυτά εξασφάλισαν την απαραίτητη ποσότητα νερού για να αναπτυχθούν επαρκώς, ευτυχώς χωρίς ιδιαίτερη πίεση ασθενειών.

Μέχρι τότε η χρονιά διαφαινόταν όψιμη, με τον ήπιο καιρό να συνεχίζεται μέχρι τα τέλη Ιουνίου. Ωστόσο, οι εξαιρετικά ψηλές θερμοκρασίες του Ιουλίου και η απουσία βροχοπτώσεων ανέτρεψαν τα δεδομένα. Έτσι, η ωρίμαση των λευκών ποικιλιών ξεκίνησε προς τα τέλη Ιουλίου με την ποικιλία σοβινιόν μπλαν να ανοίγει τον χορό στις 14 Αυγούστου και να δίνει τη σκυτάλη στο βιδιανό και στο σεμιγιόν τα οποία ακολούθησε, τελευταία από τις λευκές στα μέσα Σεπτεμβρίου, η ποικιλία ασύρτικο. Η έντονα ζεστή περίοδος του Ιουλίου επέβαλλε αυξημένους ρυθμούς επαγρύπνησης στον αμπελώνα. Η αποφυγή ξεφυλλίσματος, όπου υιοθετήθηκε, προσέφερε την αναγκαία και απαραίτητη προστασία των σταφυλιών από τον έντονο ήλιο. Έτσι, οι λευκοί οίνοι του 2021 είναι αρωματικοί, με καλή οξύτητα και δομή.

Ο τρύγος των ερυθρών ποικιλιών ξεκίνησε με τη συγκομιδή της ποικιλίας πινό νουάρ στις 13 Αυγούστου και συνεχίστηκε στις 25 Αυγούστου με το μερλό. Ακολούθησαν το σιρά, το καμπερνέ σοβινιόν και το αγιωργίτικο, με ολοκλήρωση στα μέσα Σεπτεμβρίου. Οι ερυθροί οίνοι αναμένονται αρωματικοί και φρουτώδεις, με έντονο χρώμα και υψηλή παρουσία φαινολικών συστατικών, βελούδινη αίσθηση, εξαιρετική δομή και μεγάλη δυνατότητα παλαιώσης.

Εν γένει, η εσοδεία 2021 προΐδεάζει για οίνους υψηλής ποιότητας, στην ευρύτερη περιοχή της Καβάλας, με πλούσια, αρωματική και βελούδινη γεύση, αποτυπώνοντας την ομαλή ωρίμαση των σταφυλιών και τη χαμηλή στρεμματική απόδοση. Η ποσότητα κυμάνθηκε στα ίδια με την περυσινή χρονιά επίπεδα. Έτσι, το 2021 αποτελεί μία καλή χρονιά για την περιοχή του Παγγαίου, παρά τις δύσκολες καιρικές συνθήκες που επικράτησαν τον Ιούλιο και τον Αύγουστο, δηλαδή την έντονη και μακρά περίοδο ζέστης.

- **Χαλκιδική:** ήπιος χειμώνας, ψηλές θερμοκρασίες κατά τον τρύγο, μειωμένη παραγωγή, εξαιρετική φαινολική ωρίμαση.

Η χρονιά του 2021 στη Χαλκιδική χαρακτηρίστηκε από έντονες μεταβολές των καιρικών συνθηκών. Ο ήπιος χειμώνας οδήγησε σε όψιμη έκπτυξη οφθαλμών, γεγονός που λειτούργησε ως ασπίδα προστασίας από τους παγετούς. Οι τυπικές για την εποχή θερμοκρασίες που επικράτησαν την άνοιξη και οι κατά τόπους βροχοπτώσεις ευνόησαν την όψιμη κατεύθυνση της χρονιάς, συγκριτικά με το μέσο όρο των τελευταίων ετών. Τον Αύγουστο επικράτησαν ιδιαίτερα υψηλές θερμοκρασίες, απουσία βροχοπτώσεων και οι συνήθεις θερμοκρασιακές μεταβολές ημέρας και νύχτας της περιοχής, λόγω του ορεινού όγκου της Αρναίας.

Ο τρύγος ξεκίνησε με το σοβινιόν μπλαν το τελευταίο δεκαήμερο του Αυγούστου, την ίδια ημέρα με την εσοδεία του 2020 και η υγιεινή κατάσταση των σταφυλιών ήταν άριστη. Ο Σεπτέμβριος κύλισε στο μεγαλύτερο μέρος του με ξηροθερμικές συνθήκες, ευνοώντας την πλήρη τεχνολογική και φαινολική ωρίμαση, ειδικότερα στις ερυθρές ποικιλίες. Η παραγωγή παρουσίασε μικρή μείωση σε σχέση με εκείνη του 2020.

Τα κρασιά της φετινής εσοδείας προμηνύουν μία εξαιρετική χρονιά με ιδιαίτερα αρωματικά χαρακτηριστικά, πολύ καλή οξύτητα στα λευκά και εξαιρετική φαινολική ωρίμαση στα ερυθρά.

- **Γουμένισσα:** ακραίες καιρικές συνθήκες, ισχυρό κύμα κακοκαιρίας, παρατεταμένο κύμα καύσωνα, μειωμένη παραγωγή.

Η χρονιά 2021 στη Γουμένισσα χαρακτηρίστηκε από ακραίες καιρικές συνθήκες. Ο χειμώνας ήταν ήπιος, με ψηλές για την περιοχή θερμοκρασίες και ιδιαίτερα περιορισμένες βροχοπτώσεις, παράγοντες που δεν βοήθησαν στην εξάλειψη του μικροβιακού φορτίου της προηγούμενης χρονιάς. Η άνοιξη ήταν επίσης θερμή με λίγες βροχοπτώσεις. Περί τα μέσα του Ιουνίου σημειώθηκε ένα ισχυρό κύμα κακοκαιρίας: μέσα σε μία εβδομάδα, από τις 8 έως τις 14 Ιουνίου, έριξε 120 χιλιοστά βροχής, με ενδιάμεσο χαλάζι στις 12 του μηνός. Όπως ήταν αναμενόμενο, ακολούθησαν προβλήματα με μυκητιακές ασθένειες, κυρίως περονόσπορο και ωίδιο. Ο Ιούλιος εξελίχθηκε με ψηλές θερμοκρασίες, αλλά σε λογικά για την εποχή επίπεδα.

Το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου παρουσιάστηκε παρατεταμένο κύμα καύσωνα με μέγιστη θερμοκρασία 42°C. Αυτό και οι ελάχιστες χειμερινές βροχοπτώσεις

οδήγησαν τα φυτά σε υπερβολικό υδατικό στρες, το οποίο δυσχέρανε την ανάπτυξη των σακχάρων με συνέπεια τη μείωση της ποσότητας, κυρίως στις λευκές ποικιλίες και ειδικά τις διεθνείς. Προς το τέλος του Αυγούστου σημειώθηκαν δύο ακόμα ημέρες καύσωνα. Ο Σεπτέμβριος εξελίχθηκε σχετικά ομαλά, με λίγες βροχοπτώσεις τη δεύτερη εβδομάδα. Μετά το πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου παρατηρήθηκε μεγάλη πτώση της θερμοκρασίας, κυρίως κατά τις νυχτερινές ώρες.

Ως προς την ποσότητα, το 2021 σημειώθηκε μείωση της παραγωγής στα ξερικά αμπελοτεμάχια, της τάξεως του 20%. Σε εκείνα όπου υπήρχε δυνατότητα άρδευσης, οι ποσότητες κυμάνθηκαν στα επίπεδα της προηγούμενης χρονιάς. Ο παρατεταμένος καύσωνας οδήγησε τα φυτά σε ακραίο υδατικό στρες. Στα σταφύλια των λευκών ποικιλιών, τόσο των αρδευόμενων όσο και των μη αρδευόμενων αμπελοτεμαχίων, παρατηρήθηκε πτώση της ολικής οξύτητας και αύξηση του pH. Στις ερυθρές ποικιλίες η ποιότητα ήταν πολύ καλή. Η επιθυμητή φαινολική ωρίμαση επιτεύχθηκε ήδη από τις αρχές Σεπτεμβρίου και έτσι η ημερομηνία του τρύγου καθορίστηκε με βάση τη στιγμή που τα σταφύλια συγκέντρωσαν την επιθυμητή ποσότητα σακχάρων.

- **Νάουσα:** ήπιος χειμώνας, ιδιαίτερα ζεστό καλοκαίρι, εξαιρετικά επίπεδα ωρίμασης για το ξινόμαυρο.

Ο χειμώνας 2020 - 2021 ήταν σχετικά ζεστός στη Νάουσα, με τις βροχοπτώσεις να περιορίζονται κυρίως στον Ιανουάριο. Οι πρώτοι δύο μήνες της άνοιξης ήταν ψυχροί και με λίγες βροχοπτώσεις, με αποτέλεσμα η έκπτυξη των οφθαλμών να γίνει κατά 15 περίπου ημέρες οψιμότερα. Ο ζεστός και σχετικά ξηρός Μάιος απέτρεψε την εμφάνιση του περονοσπόρου. Τον Ιούνιο οι θερμοκρασίες ήταν σχετικά ψηλές και οι αρκετές βροχοπτώσεις συνέβαλλαν στην έντονη βλαστική ανάπτυξη των φυτών και σε αυξημένο μέγεθος σταφυλιών. Η οψιμότητα που παρατηρήθηκε στην έκπτυξη των οφθαλμών και στην άνθηση συνεχίστηκε και κατά τον περκασμό.

Το καλοκαίρι που ακολούθησε ήταν ιδιαίτερα ζεστό, με παρατεταμένες περιόδους αυξημένων θερμοκρασιών ημέρας και νύχτας και μειωμένες βροχοπτώσεις, που δημιούργησαν συνθήκες στρες στα φυτά και καθυστέρησαν την ωρίμασή τους. Ο Σεπτέμβριος, μέχρι τα μέσα του μήνα, ήταν ιδανικός για την ωρίμαση των όψιμων ποικιλιών, συμβάλλοντας στην επιτάχυνση του ρυθμού της. Από τα μέσα του μήνα και μετά, η νυκτερινή θερμοκρασία κατέβηκε σε αρκετά χαμηλά επίπεδα ενώ οι πρώτες φθινοπωρινές βροχοπτώσεις έκαναν την εμφάνισή τους, με ευεργετική επίδραση στα φυτά. Ο τρύγος ήταν κατά λίγες ημέρες πιο όψιμος για όλες τις ποικιλίες συγκριτικά με τις συνήθεις ημερομηνίες των προηγούμενων ετών. Το ξινόμαυρο ήταν η τελευταία ποικιλία που τρυγήθηκε, πριν τις παρατεταμένες βροχές που ξεκίνησαν στη Νάουσα μετά τις 5 Οκτωβρίου. Η παραγωγή στις περισσότερες ποικιλίες κυμάνθηκε στα ίδια επίπεδα με εκείνη της προηγούμενης χρονιάς. Σε κάποιους αμπελώνες με ξινόμαυρο απαιτήθηκε αραίωση φορτίου, ώστε να επιτευχθούν οι κανονικές αποδόσεις για τη ζώνη της Νάουσας.

- **Κοζάνη:** ήπιος χειμώνας, καλά υδατικά αποθέματα, αύξηση παραγωγής, χαλάζι, καύσωνας, απουσία ασθενειών και ερυθρά κρασιά με μεγάλο δυναμικό παλαίωσης.

Ο χειμώνας 2020 - 2021 ήταν ήπιος στην περιοχή της Κοζάνης, αλλά κάποιες όψιμες παγωνιές ήρθαν νωρίς την άνοιξη, κάνοντας το βλαστικό κύκλο να ξεκινήσει με καθυστέρηση. Ευτυχώς, οι βροχές που σημειώθηκαν στις αρχές Μαΐου έδωσαν καλά υδατικά αποθέματα. Οι συνθήκες κατά το δέσιμο του καρπού ήταν ευνοϊκές και οδήγησαν σε αύξηση της παραγωγής σε ποσοστό έως και 30%, κυρίως στις ερυθρές ποικιλίες, σε σχέση με την περασμένη εσοδεία. Στη συνέχεια, μία διπλή χαλαζόπτωση μέσα στον Αύγουστο στην ευρύτερη περιοχή της ζώνης του Βελβεντού οδήγησε σε αναγκαστική αραίωση των πρώιμων λευκών ποικιλιών, με αποτέλεσμα τα σταφύλια που έμειναν στα φυτά να τρυγηθούν με υψηλές συγκεντρώσεις σακχάρων και χαμηλή οξύτητα. Ο παρατεταμένος καύσωνας προς τα τέλη του καλοκαιριού και η έλλειψη υγρασίας συνέβαλαν στην παραλαβή κόκκινων σταφυλιών με εξαιρετικά επίπεδα ωρίμασης, ενώ η απουσία ασθενειών και προσβολών οδήγησε στην εξαιρετική υγιεινή κατάσταση των σταφυλιών. Η εσοδεία 2021 γεννά μεγάλες προσδοκίες για την τελική ποιότητα των παραγόμενων οίνων στην περιοχή της Κοζάνης και ιδιαίτερα ισχυρό δυναμικό παλαίωσης για τα ερυθρά κρασιά.

Τα σταφύλια όλων των ποικιλιών ήταν ιδιαίτερα εύγευστα. Για το ξινόμαυρο ιδιαίτερα, οι συνθήκες της φετινής εσοδείας συνέβαλαν στην ιδανική ωρίμασή του. Το 2021 ήταν μία από τις λίγες χρονιές που ο χρωματισμός των σταφυλιών ήταν έντονος και ομοιόμορφος και τόσο ο φλοιός όσο και η σάρκα, μέχρι και τα κουκούτσια, ήταν απόλυτα γευστικά. Τα παραγόμενα κρασιά έχουν τον ίδιο αλκοολικό τίτλο —ίσως ελαφρώς χαμηλότερο σε κάποιες ποικιλίες—, χαμηλότερη οξύτητα, ενώ αυτά των πιο όψιμων ποικιλιών έχουν καλύτερη χρωματική ένταση και πιο πλούσια αρωματική έκφραση.

- **Αμύνταιο:** ζεστή και ιδιαίτερη εσοδεία, άνυδρη, με όψιμη έναρξη του βλαστικού κύκλου και αισθητά μειωμένη παραγωγή.

Ο χειμώνας 2020 - 2021 ήταν σε γενικές γραμμές ζεστός σε σύγκριση με των προηγούμενων ετών. Το Μάρτιο σημειώθηκαν δυο χιονοπτώσεις και αρκετά χαμηλές θερμοκρασίες, που συνεχίστηκαν μέχρι και τις αρχές Απριλίου, καθυστερώντας την έναρξη της βλαστικής περιόδου. Η όψιμη αυτή έναρξη του βλαστικού κύκλου προστάτηψε το αμπέλι από τους παγετούς του πρώτου δεκαημέρου του Απριλίου και έτσι η περιοχή, σε αντίθεση με πολλές αμπελοοινικές περιοχές της Ευρώπης, δεν ζημιώθηκε από την έλευση κύματος παγετού.

Ειδικότερα για το ξινόμαυρο, η έκπτυξη οφθαλμών στις περιοχές του Ξινού Νερού, του Φανού και των Πετρών, καταγράφηκαν στα μέσα του Απριλίου. Ο συνήθης βροχερός Μάιος ήταν σχεδόν άνυδρος το 2021 και η ελάχιστη βροχόπτωση των 8 χιλιοστών, σε συνάρτηση με τις ψηλές θερμοκρασίες βοήθησαν να ανακτηθεί σε σημαντικό βαθμό η αρχική οψίμιση. Αντίθετα, οι πολλές και έντονες βροχοπτώσεις —ευτυχώς χωρίς χαλαζοπτώσεις— του Ιουνίου, σε συνδυασμό με τις ψηλές θερμοκρασίες, έδωσαν μεγάλη ώθηση στη βλαστική ανάπτυξη της αμπέλου.

Το καλοκαίρι 2021 ήταν το πιο ζεστό που έχει καταγραφεί ποτέ στην Ευρώπη, με θερμοκρασίες-ρεκόρ κυρίως κατά τον Αύγουστο. Τα καιρικά δεδομένα όπως

καταγράφονται από τους μετεωρολογικούς σταθμούς της ζώνης του Αμυνταίου κατέδειξαν πολύ σημαντική υστέρηση σε βροχοπτώσεις για το σύνολο της βλαστικής περιόδου του αμπελιού. Συνδυαστικά με το παρατεταμένο διάστημα ψηλών θερμοκρασιών καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού, το αμπέλι υπέπεσε σε κατάσταση έντονου στρες. Κρίσιμο παράγοντα ποιότητας αποτέλεσε η διασφάλιση της δυνατότητας άρδευσης σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές του βιολογικού του κύκλου.

Έτσι, η εσοδεία του 2021 για τη ζώνη του Αμυνταίου χαρακτηρίστηκε ως ζεστή και ιδιαίτερη άνυδρη στο σύνολό της και η παραγωγή επηρεάστηκε σημαντικά από τη δυνατότητα ή μη άρδευσης των αμπελοτεμαχίων. Το ξινόμαυρο, ποικιλία ιδιαίτερα ευαίσθητη στην ξηρασία, στις περιπτώσεις όπου βοηθήθηκε με μικρές ποσότητες νερού έδωσε εξαιρετικά αποτελέσματα, τόσο φυσιολογικής όσο και αρωματικής ωρίμασης. Αποδεικνύεται, για ακόμη μία φορά, πως η κλιματική αλλαγή μπορεί να επηρεάσει και θετικά, τόσο τις αμπελουργικές όσο και τις οινολογικές επιδόσεις του ξινόμαυρου στο Αμύνταιο. Μάλιστα, το 2021 ήταν χρονιά που παρατηρήθηκε σημαντική ενιαιοποίηση της ωριμότητας σε όλη τη ζώνη και, ταυτόχρονα, σύγκλιση των στρεμματικών αποδόσεων των διαφόρων υποζωνών της περιοχής με αυτές του μέσου όρου της ζώνης.

Ο τρύγος των διεθνών λευκών ποικιλιών, π.χ. σοβινιόν μπλαν και σαρντονέ, άρχισε στα τέλη Αυγούστου και ολοκληρώθηκε το πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου. Στο μήνα αυτό ακολούθησε ο τρύγος των πιο όψιμων λευκών ποικιλιών, των ελληνικών, όπως η μαλαγουζιά, το ασύρτικο και ο ροδίτης, με αυτήν τη σειρά, ολοκληρώνοντας την ωρίμασή τους μέχρι το τέλος του. Χαρακτηριστικό στοιχείο των γλευκογραφικών συστατικών τους ήταν οι υψηλές συγκεντρώσεις τρυγικού οξέος και οι αρκετά χαμηλές συγκεντρώσεις μηλικού οξέος. Ωστόσο, η αυξημένη εκχύλιση (συγκέντρωση) καλίου σε σχέση με την ελαφριά υπερωρίμαση, όπου αυτή ήταν επιθυμητή, έδωσε γλεύκη με πολύ ισορροπημένη οξύτητα.

- **Ήπειρος/Μέτσοβο:** Μία από τις πλέον ευνοημένες περιοχές της φετινής εσοδείας, τόσο για τα ερυθρά όσο και για τα λευκά κρασιά.

Σε μία από τις πιο ορεινές αμπελουργικές ζώνες της Ελλάδας (900-1.050μ.), με μεγάλες κλίσεις εδάφους, οι καιρικές συνθήκες είναι συχνά ακραίες και ο χειμώνας συνήθως βαρύς, όπως ήταν και αυτός του 2020 - 2021. Η διαφοροποίησή του, όμως, σε σχέση με τον προηγούμενό του ήταν οι περισσότερες βροχές και οι κάπως περισσότερες χιονοπτώσεις, αν και οι τελευταίες λιγότερες του μέσου όρου. Παρόμοια ήταν τα πρώτα 2/3 της άνοιξης του 2021, οπότε το κρύο καθυστέρησε την έναρξη της βλάστησης της αμπέλου. Ωστόσο, από το Μάιο και μετά το σκηνικό άλλαξε δραματικά. Οι θερμοκρασίες ανέβηκαν σταδιακά, με τους καλοκαιρινούς μήνες να καθίστανται από τους πλέον θερμούς των τελευταίων ετών, κάτι που σε συνδυασμό με τις μειωμένες βροχοπτώσεις οδήγησε τα αμπέλια στην ανάκτηση του χαμένου χρόνου και όχι μόνο.

Η ωρίμαση επήλθε κατά συνέπεια αρκετά πιο πρώιμα σε σχέση με το κανονικό και έτσι ο τρύγος ξεκίνησε με το τραμίνορ στις 14 Σεπτεμβρίου — σχεδόν 10 ημέρες

νωρίτερα από εκείνον του 2020— και συνεχίστηκε με το πινό νουάρ 10 ημέρες αργότερα. Στις αρχές του επόμενου μήνα άρχισε ο τρύγος καμπερνέ σοβινιόν και μερλό. Με άλλα λόγια, περίπου 8 με 12 ημέρες νωρίτερα για όλες τις ποικιλίες και χαρακτηρίστηκε, εκτός από την άριστη υγιεινή κατάσταση των σταφυλιών, από την υψηλή για την περιοχή σακχαροπεριεκτικότητα και οξύτητα του καρπού. Αλλά και η ποσότητα παραγωγής ήταν ελαφρά αυξημένη σε σχέση με αυτήν του 2020.

Συνεπώς, εξαιρετική αναμένεται για τα κρασιά του Μετσόβου η εσοδεία 2021, με ερυθρά που εκτιμώνται με πλούσιο φαινολικό δυναμικό και καλή οξύτητα και λευκά με ιδιαίτερο αρωματικό πλούτο και εκφραστικό στόμα.

2.2. Κεντρική & Στερεά Ελλάδα

- **Ραψάνη:** *Μάλλον οι θεοί του Ολύμπου δρόσισαν τη Ραψάνη, οπότε το 2021, αντίθετα με πολλές περιοχές της Ελλάδας, είναι για τα κρασιά της εξαιρετική εσοδεία.*

Ήπιες χαρακτηρίζονται οι καιρικές συνθήκες της αμπελουργικής χρονιάς 2020 - 2021 για την περιοχή της Ραψάνης. Σε αντίθεση, μάλιστα, με τις περισσότερες περιοχές της Ελλάδας, κατά τη διάρκεια της ωρίμασης του σταφυλιού οι θερμοκρασίες της νύχτας ήταν αξιοσημείωτα χαμηλότερες από εκείνες της ημέρας που, και εδώ, κινήθηκαν σε υψηλά επίπεδα. Κατά τον τρύγο οι καιρικές συνθήκες χαρακτηρίστηκαν, γενικώς, φυσιολογικές και οδήγησαν σε σοδειά κατά τι (+5%) αυξημένη συγκριτικά με εκείνη της προηγούμενης χρονιάς.

Όσον αφορά την ποιότητα, κατ' αρχάς η υγιεινή των σταφυλιών αναφέρθηκε ως η καθαρότερη των τελευταίων ετών. Πιο συγκεκριμένα, το σταφύλι ωρίμασε εξαιρετικά, τόσο τεχνολογικά, όσο και ως προς τους φαινολικούς δείκτες που μετρήθηκαν, οδηγώντας σε προσμονή εύρωστων κρασιών με πολύ καλό δυναμικό παλαίωσης.

- **Μεσενικόλας:** *Ανώτερη ποιοτικά η εσοδεία του 2021 από εκείνη του 2020, υπόσχεται γενναιόδωρα και εύρωστα κρασιά παλαίωσης (ερυθρά).*

Κατά την άνοιξη του 2021 οι αμπελώνες του Μεσενικόλα, σε υψόμετρο 250-700μ., δεν χάρηκαν πολλή βροχή, ενώ το καλοκαίρι που ακολούθησε δυσκολεύτηκαν από ψηλές θερμοκρασίες, χαμηλά υδατικά αποθέματα και ανάλογη με αυτά υγρασία. Η τελική ωρίμαση και ο τρύγος έγιναν υπό συνθήκες καύσωνα. Όλα τούτα είχαν ως συνέπεια τη μείωση της απόδοσης των αμπελώνων σε ποσοστό περίπου 15%-20% σε σχέση με πέρυσι.

Ωστόσο, η ποιότητα των σταφυλιών κρίθηκε σαφώς ανώτερη από εκείνη της εσοδείας 2020 και τουλάχιστον η τεχνολογική ωρίμαση (σάκχαρα) βρέθηκε σε υψηλότερα επίπεδα από αυτά του 2020. Αναμένονται κρασιά εύρωστα και μακράς παλαίωσης.

- **Φθιώτιδα:** όψιμος τρύγος, μειωμένη ποσότητα παραγωγής· πλούσια κρασιά πολύ καλής ποιότητας.

Στη Φθιώτιδα, οι παρατεταμένες βροχές της αμπελουργικής χρονιάς καθώς και οι χαμηλές θερμοκρασίες του χειμώνα και κυρίως της άνοιξης είχαν ως αποτέλεσμα την οψίμιση της βλαστικής περιόδου της αμπέλου. Οι καλοκαιρινοί μήνες ήταν ιδιαίτερα θερμοί, με τρία κύματα καύσωνα και χωρίς τις απαιτούμενες βροχές. Το Σεπτέμβριο, ωστόσο, οι καιρικές συνθήκες ήταν φυσιολογικές, κάτι που συνέβαλλε καθοριστικά στην επίτευξη ικανοποιητικής ποιότητας. Ο τρύγος ξεκίνησε τις πρώτες ημέρες του Αυγούστου με τις λευκές ποικιλίες, αλλά με μειωμένη ποσότητα παραγωγής. Συνεχίστηκε ομαλά με τις ερυθρές, μέχρι να ολοκληρωθεί, τελικά, οψιμότερα το τελευταίο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου. Η υγιεινή κατάσταση των σταφυλιών που τρυγήθηκαν ήταν πολύ καλή, το ίδιο και η ποιότητα των κρασιών. Οι στρεμματικές αποδόσεις στα πρώιμα λευκά σταφύλια κυμάνθηκαν σε σημαντικά χαμηλά επίπεδα, κάτι που συνεχίστηκε τόσο στα λευκά που ακολούθησαν, όσο και στα ερυθρά, αλλά λιγότερο, πάντα συγκριτικά με τις προηγούμενες χρονιές.

- **Ανατολική Αττική:** χαμηλές στρεμματικές αποδόσεις, κρασιά με έντονο άρωμα και πλούσιο, καλοδομημένο σώμα.

Οι φθινοπωρινοί μήνες του 2020 με ήπιες θερμοκρασίες και ελάχιστες βροχές οδήγησαν σε έναν αρκετά ψυχρό χειμώνα με ικανοποιητικές βροχοπτώσεις και χιονοπτώσεις προς τα μέσα Φεβρουαρίου. Κατά την άνοιξη σημειώθηκαν οι συνήθειες για την εποχή θερμοκρασίες, χωρίς παγετούς, που οδήγησαν σε πρωιμότερη έκπτυξη των οφθαλμών κατά 3-4 ημέρες· όλα τα φαινολογικά στάδια (δηλαδή οι φάσεις ανάπτυξης της αμπέλου) εξελίχθηκαν, επίσης, στις συνήθειες ημερομηνίες, με απόκλιση 2-3 ημερών από το μέσο όρο. Ακολούθησε ένα ιδιαίτερα θερμό καλοκαίρι, με θερμοκρασίες της τάξεως των 42°C κατά το πρώτο κύμα καύσωνα, που είχε ως αποτέλεσμα ξηράνσεις ραγών σε ποσοστό 20-30%, κυρίως για το σαββατιανό και το ασύρτικο. Κατά το δεύτερο κύμα καύσωνα, από 29 Ιουλίου έως 6 Αυγούστου (η ένταση και η διάρκεια του οποίου είναι ανάλογη με εκείνη του 1987), σημειώθηκαν απόλυτα μέγιστες θερμοκρασίες από 37,7°C μέχρι 42,9°C, που είχαν αποτέλεσμα την επίσπευση του τρύγου των πρώιμων ποικιλιών, π.χ. σοβινιόν μπλαν και μαλαγουζιά, καθώς βρίσκονταν στο τελικό στάδιο ωρίμασης. Οι όψιμες ποικιλίες επηρεάστηκαν λιγότερο. Οι ψηλές αυτές θερμοκρασίες σε συνδυασμό με την ανομβρία των θερινών μηνών είχαν αποτέλεσμα το σταφίδιασμα μεγάλου αριθμού ραγών και τη μείωση της παραγωγής.

Το συνολικό ύψος βροχής από το Σεπτέμβριο του 2020 έως τον Αύγουστο του 2021 ήταν 336,4 χιλιοστά, σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο όρο της περιοχής, που κυμαίνεται στα 517 χιλιοστά. Στο διάστημα, μάλιστα, Απριλίου - Αυγούστου οι βροχοπτώσεις ύψους 40,2mm δεν ήταν αρκετές για την κάλυψη των αναγκών των φυτών, που βοηθήθηκαν σημαντικά όπου υπήρχε δυνατότητα άρδευσης. Οι συνθήκες που επικράτησαν καθ' όλη τη βλαστική περίοδο οδήγησαν σε σταφύλια ελεύθερα μυκητολογικών προσβολών, ενώ για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά οι πληθυσμοί ευδεμίδας ήταν ασήμαντοι και δεν χρειάστηκε να γίνουν επεμβάσεις για την αντιμετώπισή της.

Ο τρύγος ξεκίνησε την πρώτη εβδομάδα του Αυγούστου με την ποικιλία σοβινιόν μπλαν, με σταφύλια που υποδήλωναν οργανοληπτικά έντονο τροπικό χαρακτήρα. Στο επόμενο δεκαήμερο ακολούθησε η μαλαγουζιά, δίνοντας αρωματικό καρπό, με προδιαγραφές για ψηλό αλκοολικό τίτλο. Ο ροδίτης τρυγήθηκε στα μέσα Αυγούστου, με 10 ημέρες πρωίμιση και εξαιρετική υγιεινή κατάσταση και αμέσως μετά το σιρά, με πλούσιο χρώμα και σώμα και το ασύρτικο, με μεγάλη μείωση στην ποσότητα παραγωγής. Το σαββατιανό, όπως κάθε χρόνο, ήταν η τελευταία ποικιλία που τρυγήθηκε και εκείνη που έδωσε, συγκριτικά, τα καλύτερα αποτελέσματα. Η συνολική παραγωγή ήταν μειωμένη τουλάχιστον κατά 13% σε σχέση με το 2020 και 20% σε σχέση με τον μέσο όρο των 20 τελευταίων ετών. Η υγιεινή κατάσταση των σταφυλιών ήταν πολύ καλή και οι χαμηλότερες στρεμματικές αποδόσεις οδήγησαν στην παραγωγή οίνων με έντονο άρωμα και πλούσιο και καλά δομημένο σώμα.

- **Βόρεια Αττική:** χαμηλές στρεμματικές αποδόσεις (και λόγω επιδρομών άγριων ζώων!), συμπύκνωση και βελούδο.

Αν και η αμπελουργική χρονιά εσοδείας 2021 ξεκίνησε με ιδιαίτερα καιρικά φαινόμενα (κύμα ψύχους «Μήδεια»), στη συνέχεια εξελίχθηκε ομαλά, με ανοιξιάτικες βροχές που βοήθησαν την ανάπτυξη των βλαστών και χωρίς ιδιαίτερες προσβολές από ασθένειες. Το καλοκαίρι κύλισε χωρίς βροχές, με τις εξάρσεις της θερμοκρασίας να επηρεάζουν, ωστόσο, την ποιότητα του τελικού προϊόντος. Αξιοσημείωτες ήταν οι διαφορές θερμοκρασίας μεταξύ ημέρας και νύχτας, που άγγιζαν τους 17°C στην ευρύτερη περιοχή της λίμνης του Μαραθώνα. Γενικώς, στη βόρεια Αττική η ξηρασία και οι ψηλές θερμοκρασίες οδήγησαν την έναρξη του τρύγου στις αρχές Σεπτεμβρίου, στις ίδιες ημερομηνίες με το 2019 και λίγο νωρίτερα από το 2020. Η συλλογή των σταφυλιών ξεκίνησε με το καμπερνέ σοβινιόν και το αγιωργίτικο, σε συνήθη ποσοτικά επίπεδα, ενώ στο σιρά παρατηρήθηκε μείωση. Οφείλεται τόσο στον καύσωνα όσο και στα άγρια ζώα, τα οποία μετανάστευσαν στην περιοχή λόγω των πυρκαγιών. Το ποιοτικό προφίλ του καρπού παρέμεινε σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα. Ειδικότερα τα κρασιά από σιρά είναι φρουτώδη, με βελούδινες τανίνες και μεγαλύτερη φρεσκάδα από τη συνηθισμένη, τα αγιωργίτικα έχουν έντονο φρούτο και μεγαλύτερη συμπύκνωση σε σχέση με άλλες χρονιές, ενώ τα καμπερνέ σοβινιόν είναι πλούσια σε τανίνες και έχουν καλό δυναμικό παλαίωσης.

- 2.3. Νήσοι Ιονίου/Κεφαλονιά:** Ακραίες καιρικές συνθήκες, με πάγο, χαλάζι και καύσωνα, είχαν ως αποτέλεσμα αλληπάλληλες επεμβάσεις στον αμπελώνα και μειωμένη παραγωγή. Εξαιρετική κρίνεται η χρονιά για τη μαυροδάφνη.

Σε όλα τα οινοπαραγωγικά νησιά του Ιονίου πελάγους η εσοδεία 2021 στιγματίστηκε από ακραίες καιρικές συνθήκες κατά την αμπελουργική χρονιά της, παρότι αυτή ξεκίνησε ευοίωνα με ήπια καιρικά φαινόμενα από τον Οκτώβριο του 2020 ως το Μάρτιο του 2021 και θερμοκρασίες στα προβλεπόμενα για κάθε εποχή επίπεδα, που δεν κατέβηκαν ποτέ κάτω από τους 8-10°C. Στην Κεφαλονιά, για παράδειγμα, ο πάγος έκανε την εμφάνισή του την τελευταία ημέρα του Απριλίου, καίγοντας τις ταξιανθίες

που είχαν σχηματιστεί στα πρέμνα και χτυπώντας κυρίως τις ρομπόλες στο οροπέδιο του νησιού (σε υψόμετρο 650μ., που θεωρείται ο «πεδινός» αμπελώνας της Κεφαλονιάς), αφήνοντας σχεδόν άθικτα τα αμπέλια στις πλαγιές.

Για να πάρουμε, όμως, τα πράγματα από την αρχή, το κλάδεμα ξεκίνησε προς τα τέλη Φεβρουαρίου και ολοκληρώθηκε έως τα μέσα Μαρτίου. Ένα μήνα αργότερα ακολούθησε η έκπτυξη οφθαλμών. Στη συνέχεια, στις 15 Μαΐου, ακολούθησε ένα καταστροφικό χαλάζι που χτύπησε άσχημα τις ευαίσθητες ακόμα βέργες των φυτών. Οι δυσκολίες συνεχίστηκαν με τους δύο καύσωνες που σημειώθηκαν στις αρχές του Ιουνίου και στο τέλος του Ιουλίου. Κατά τη διάρκειά τους, η ωρίμαση σχεδόν σταμάτησε στο μεγαλύτερο μέρος των αμπελώνων, λόγω των ψηλών θερμοκρασιών που επικράτησαν. Συνεχίστηκε όταν υποχώρησαν, αλλά με πολύ περίεργο και ιδιαίτερο ρυθμό. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τη ρομπόλα, παρατηρήθηκε κάτι σαν δεύτερη ανθοφορία στις ήδη υπάρχουσες βέργες των λαίμαργων βλαστών, που οδήγησε στο σχηματισμό νέων τσαμπιών, τα οποία και τρυγήθηκαν σε κάποιες περιπτώσεις στα τέλη Σεπτεμβρίου. Η συνολική βροχόπτωση για όλο το χρόνο άγγιξε τα 1.200 χιλιοστά νερού.

Η περιπετειώδης αυτή χρονιά αποτυπώνεται στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των κρασιών ως πολύ καλή για τα λευκά, αρκετά καλή για τα ροζέ και ίσως η καλύτερη εσοδεία των τελευταίων ετών για τα ερυθρά. Η Μαυροδάφνη, μάλιστα, είχε μικρότερο σταφύλι, πολύ μεγάλη συμπύκνωση και ευνοήθηκε ιδιαίτερα από την οψίμιση, αποκαλύπτοντας για μία ακόμη χρονιά τον ανθεκτικό χαρακτήρα της. Οι αποδόσεις σε όλους τους αμπελώνες ήταν εξαιρετικά χαμηλές και αφορούν αμπέλια που κατάφεραν να επιβιώσουν, εφόσον έτυχαν της απαραίτητης για τις ανάγκες της χρονιάς συνεχούς φροντίδας. Μεγάλο μέρος των αμπελώνων του νησιού καταστράφηκε ολοσχερώς.

2.4. Πελοπόννησος

- **Αιγιαλεία:** Απόλυτα υγιή, αν και στεγνά, τα σταφύλια του 2021 οδήγησαν σε εξαιρετικά ευχάριστα κρασιά.

Την πολύ καλή εσοδεία 2021 στην Αιγιαλεία, και δη στην ορεινή, χαρακτήρισαν η ξηρασία και ο καύσωνας, που έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο στην αμπελουργική χρονιά. Ωστόσο, κατά τις ημέρες του τρύγου ο καιρός δεν έφερε κανένα πρόσκομμα και οι εργασίες διεξήχθησαν ανεμπόδιστα. Την αυξημένη παραγωγικότητα που παρουσιάστηκε αρχικώς ανέκοψε η παρατεταμένη ανομβρία, η οποία σταμάτησε τη φόρα των φυτών. Οι δε καύσωνες στέγνωσαν τα σταφύλια, η απόδοση των οποίων ήταν εντυπωσιακά μειωμένη σε μούστο. Η εσοδεία κρίθηκε πολύ καλή γιατί τα σταφύλια ήταν απολύτως υγιή, αν και με μειωμένη οξύτητα και αρώματα. Οδήγησαν, όμως, σε εξαιρετικά ευχάριστα κρασιά.

- **Ηλεία:** Καρπός ιδιαίτερα υγιής αλλά σε μικρότερη ποσότητα από το μέσο όρο και κρασιά με χαμηλή οξύτητα.

Ο χειμώνας 2020 - 2021 στην Ηλεία ήταν ήπιος, με βροχοπτώσεις κάτω του μέσου όρου, οι οποίες μειώθηκαν περαιτέρω μετά το Μάρτιο του 2021, για να περιοριστούν σε ελάχιστες κατά τη θερινή περίοδο. Όλα αυτά, μαζί με τον παρατεταμένο καύσωνα του Ιουλίου, είχαν ως αποτέλεσμα την πρωίμιση του τρύγου κατά μερικές ημέρες σε σχέση με το 2020.

Λόγω ξηρασίας και καύσωνα η σταφυλική παραγωγή μειώθηκε σε ποσοστό 20%-30% ιδίως όπου δεν υπήρχε άρδευση. Ευτυχώς, οι ζημιές από έκτακτα καιρικά φαινόμενα, όπως χαλαζοπτώσεις και παγετοί, ήταν τοπικές και περιορισμένες. Μάλιστα, η αμπελουργική χρονιά χαρακτηρίστηκε από τη χαμηλή παρουσία φυτασθeneιών: ωίδιο σε μικρή έκταση, ελάχιστος περονόσπορος, απουσία σαπίσματος. Οπότε, εξαιρετική ήταν κατά τον τρύγο η υγιεινή των σταφυλιών, τα οποία σε γενικές γραμμές είχαν χαμηλή οξύτητα και υψηλό pH.

- **Λακωνία:** Μία μάλλον ασυνήθιστη εσοδεία υπόσχεται πιο ελαφριά σε αλκοόλ κρασιά από το σύνηθες.

Ψυχρότερος και πιο βροχερός ήταν ο χειμώνας της αμπελουργικής χρονιάς 2020 - 2021 στη Λακωνία σε σχέση με τον προηγούμενο. Στο ίδιο ευεργετικό πλαίσιο όσον αφορά το υδατικό προφίλ συνεχίστηκε και το πρώτο μισό της άνοιξης του 2021, η οποία από το δεύτερο μισό της γινόταν όλο και ξηρότερη. Ωστόσο, ενδιαμέσως των βροχών υπήρχε χρόνος για παρεμβάσεις φυτοπροστασίας, συνεπώς πρόληψη κατά μυκητιακών ασθενειών. Το ξηρό και ιδιαίτερα θερμό καλοκαίρι είχε κάποιες παρατεταμένες περιόδους καύσωνα, με αυτή των αρχών του Αυγούστου να είναι ιδιαίτερα δύσκολη για την τελική φάση της ωρίμασης και τον τρύγο, αφού μέχρι και οι θερμοκρασίες της νύχτας ήταν ψηλές, χωρίς να πέφτουν. Αυτό επέδρασε επιβραδυντικά στην ωρίμαση των ποικιλιών και δη των οψιμότερων, ενώ προκλήθηκαν και κάποια ηλιοεγκαύματα, ευτυχώς σε μικρό ποσοστό σταφυλιών.

Η παραγωγή αυξήθηκε περίπου κατά 20% σε σχέση με αυτήν της προηγούμενης εσοδείας, ενώ η ποιότητα του σταφυλιού ήταν καλή, αλλά με χαμηλότερους δυναμικούς αλκοολικούς τίτλους, τουλάχιστον για τα δεδομένα της περιοχής, όπως και μέτρια οξύτητα και pH.

- **Μαντινεία:** Μεγάλες δυσκολίες λόγω καύσωνα, ακόμα και στη Μαντινεία, αλλά, τελικά, κρασιά με καλά αρώματα και ψηλό αλκοόλ.

Τον ιδιαίτερα ήπιο, χωρίς παγετούς και ξηρό χειμώνα διαδέχτηκε μία επίσης ξηρή άνοιξη, που επιφύλαξε έναν πρώιμο παγετό, ευτυχώς χωρίς ιδιαίτερες ζημιές. Αναλόγως και ακόμα περισσότερο ξηρό ήταν και το καλοκαίρι του 2021, κατά το οποίο σημειώθηκαν πολύ ψηλές θερμοκρασίες. Με την εξαίρεση 10 ψυχρών ημερών στις αρχές Σεπτεμβρίου, τις καιρικές συνθήκες κατά την ωρίμαση και τον τρύγο της εσοδείας 2021 στη Μαντινεία χαρακτήρισαν η ζέστη και η ξηρασία, με αποτέλεσμα την έντονη πρωίμιση.

Την αρχική εκτίμηση για αρκετά αυξημένη παραγωγή σε σχέση με εκείνη του 2020 φίλτραραν οι προαναφερθείσες ακραίες συνθήκες. Εκτός αυτού, η μικροραγία που

παρατηρήθηκε οδήγησε και σε χαμηλές αποδόσεις γλεύκους. Από την άλλη μεριά, η ευχέρεια τεχνολογικής ωρίμασης του σταφυλιού επιβεβαιώθηκε από τα ιδιαίτερα αυξημένα σάκχαρα του, με συνέπεια το υψηλό δυναμικό αλκοολικών βαθμών, με μειωμένη, όμως, την οξύτητα, τουλάχιστον σε κάποιες περιπτώσεις. Όσον αφορά τα αρώματα, το δυναμικό τους κρίνεται καλό, σίγουρα πάνω από το μέσο όρο.

- **Νεμέα:** Λίγο νερό και ζέστη προμηνύουν τανικά και βαθύχρωμα κρασιά, αλλά αρκετά μειωμένη ποσότητα παραγωγής.

Άνυδρες ήταν και οι τρεις εποχές που ακολούθησαν αυτήν του τρύγου του 2020 στη Νεμέα. Ψηλές ήταν οι θερμοκρασίες από τον ήπιο χειμώνα μέχρι και το καλοκαίρι του 2021, ο οποίος είχε αρκετούς καύσωνες. Τη δε άνοιξη (Απρίλιος) ένας παγετός έκανε σημαντική ζημιά στους οφθαλμούς πριν καν ανοίξουν, κάτι που καθόρισε τη μειωμένη παραγωγή της εν λόγω χρονιάς. Με την εξαίρεση 10 ψυχρών ημερών στις αρχές του Σεπτεμβρίου, το σκηνικό ζέστης και ξηρασίας συνεχίστηκε και κατά την τελική ωρίμαση του καρπού και τον κάπως πρώιμο και άνυδρο τρύγο της εσοδείας 2021 στη Νεμέα.

Με άλλα λόγια, το υψηλό υδατικό στρες και οι λοιπές συνέπειες των συνεχόμενων καυσώνων ήταν δεδομένα σε μεγάλο κομμάτι των αμπελώνων της Νεμέας, κυρίως των ξηρικών, με ποικίλα αποτελέσματα. Ανάμεσά τους, εκτός από τη μείωση της παραγωγής, παρά τις αρχικές εκτιμήσεις για μεγαλύτερη ποσότητα σε σχέση με του 2020, καθώς και οι μικρές, ευτυχώς μη σταφιδιασμένες αλλά με λίγη ποσότητα χυμού, ρώγες σταφυλιών, με συνέπεια τη χαμηλή απόδοσή τους σε γλεύκος. Ποιοτικά, η τεχνολογική ωρίμαση είχε καλή πορεία. Καλά ήταν και τα αρώματα του σταφυλιού, αλλά η οξύτητα κρατήθηκε χαμηλά και κατά περιπτώσεις ιδιαίτερα χαμηλά. Μεγάλης έντασης ήταν το χρώμα και γενικότερα το φαινολικό δυναμικό, που προμηνύει κρασιά με έκδηλο τανικό χαρακτήρα, που θα εκφραστεί ποικιλοτρόπως, ανάλογα με τον τρόπο οινοποίησης.

2.5. Νήσοι Αιγαίου

- **Λέσβος:** Καλύτερα κρασιά από το 2020, παρά τον πρωτοφανή ζεστό Αύγουστο του 2021.

Στη Λέσβο, η έκπτυξη των οφθαλμών της αμπέλου έγινε στις αρχές Μαΐου 2021. Αυτό που στιγμάτισε την αμπελουργική χρονιά ήταν η πρωτοφανής ζέστη των 42°C κατά την πρώτη εβδομάδα του Αυγούστου. Θερμοκρασία που, δυστυχώς, «καψάλισε» μέρος της σταφυλικής παραγωγής. Ευτυχώς, όμως, κατά τις ημέρες του τρύγου, που ξεκίνησε στις 25 του ιδίου μήνα και διήρκεσε μέχρι τις αρχές του επόμενου, οι καιρικές συνθήκες δεν απείχαν από τις φυσιολογικές και αναμενόμενες για την εποχή. Έτσι, η ποσότητα παραγωγής του λεσβιακού σταφυλιού οινοποίησης κυμάνθηκε στα επίπεδα της προηγούμενης εσοδείας, ενώ η ποιότητα του καρπού κρίνεται, συνολικά, καλύτερη.

- **Σάμος:** Εξαιρετική από άποψη ποιότητας ήταν η εσοδεία 2021, χωρίς προβλήματα και με αύξηση της παραγωγής.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της εσοδείας 2021 για την αμπελοοικονική Σάμο είναι η αύξηση της σταφυλικής παραγωγής κατά 15% και η εκλεκτή ποιότητα των σταφυλιών. Με άλλα λόγια, οι ακραίες, λόγω καύσωνα, καλοκαιρινές θερμοκρασίες δεν φάνηκαν να επηρεάζουν την παραγωγή, καθώς τα δροσερά μελτέμια του Αιγαίου και η επαρκής υγρασία του εδάφους λειτούργησαν αντισταθμιστικά.

Συνεπώς, τα σταφύλια είχαν ικανοποιητικό βαθμό σακχάρων, που ευνοεί την οινοποίηση των περίφημων γλυκών οίνων του νησιού. Αλλά και η οξύτητα του καρπού, σημαντική τόσο για αυτά όσο και για τα ξηρά κρασιά ήταν ικανοποιητική. Αυτό, όμως, που κρίθηκε εξαιρετικό δεν είναι άλλο από το αρωματικό δυναμικό τους, με σπάνιους χαρακτήρες. Όλα αυτά όσον αφορά τα κρασιά από σταφύλια συμβατικής, βιολογικής ή και βιοδυναμικής γεωργίας, αφού όλες οι σχετικές τεχνικές υφίστανται στο νησί και εφαρμόζονται από τους αμπελουργούς του.

- **Κυκλάδες/Σαντορίνη:** Ιδιαίτερες καιρικές συνθήκες, καύσωνα, μειωμένη παραγωγή σταφυλιού, αλλά εξαιρετική ποιότητα κρασιών.

Οι καιρικές συνθήκες ήταν ιδιαίτερες καθ' όλη τη διάρκεια της αμπελουργικής χρονιάς 2020 - 2021 στις Κυκλάδες, κάνοντάς την να ξεφεύγει από τα συνήθη δεδομένα. Οι βροχοπτώσεις ήταν λιγοστές και έλαβαν χώρα μόνο κατά τους χειμερινούς μήνες. Η άνοιξη ήταν ασταθής, κυρίως στα κρίσιμα σημεία της βλαστικής περιόδου, όπως αυτά της έκπτυξης οφθαλμών και της ανάπτυξης νεαρών βλαστών, διότι τότε επικράτησαν δυνατοί άνεμοι. Το καλοκαίρι ήταν θερμό, με δύο καύσωνες που σημειώθηκαν Ιούνιο και Ιούλιο, με τον δεύτερο να επικρατεί παρατεταμένα στην ιδιαίτερα κρίσιμη εποχή της ωρίμασης του καρπού. Τόσο αυτοί, όσο και η ανομβρία του χειμώνα επηρέασαν την ποσότητα των σταφυλιών, χωρίς να αφήσουν αλώβητη την ποιότητα, αφού σε πολλούς αμπελώνες παρουσιάστηκε ανομοιομορφία στην ωρίμαση του καρπού.

Στο σαντορινιό αμπελώνα ειδικότερα, η χρονιά ήταν δύσκολη όσον αφορά τις καιρικές συνθήκες, με την ποσότητα παραγωγής να παρουσιάζει πτώση της τάξης του 25%-30% σε σχέση με τη χρονιά του 2020. Ο χειμώνας ήταν ήπιος με ελάχιστες βροχοπτώσεις, οι οποίες έφτασαν μόλις τα 190 χιλιοστά από τον Οκτώβριο του 2020 μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου του 2021. Η άνοιξη ήταν ζεστή, με έντονους ανέμους, ενώ το καλοκαίρι ιδιαίτερα θερμό, με τα δροσερά μελτέμια να επικρατούν από τις αρχές του τρύγου. Όλα αυτά συνετέλεσαν στην πρωίμιση της ωρίμασης των σταφυλιών σε σχέση με τις αρχικές εκτιμήσεις, αλλά και στη δυσκολία ωρίμασης των λευκών ποικιλιών, που εμφάνισαν μέχρι και καμένα τσαμπιά, καθώς και μικροραγιά, οπότε μειωμένη απόδοση και σε γλεύκη. Ωστόσο, οι ερυθρές ποικιλίες έδωσαν εξαιρετικής ποιότητας καρπό, όπως η μανδηλαριά, που απέδειξε και φέτος την ανθεκτικότητά της στις ξηροθερμικές συνθήκες που επικρατούν στο νησί. Ο τρύγος στη Σαντορίνη ξεκίνησε περί τις 6 Αυγούστου με αθήρι και ασύρτικο. Λίγες ημέρες μετά τρυγήθηκαν το μαυροτράγανο και η μανδηλαριά και στα τέλη Αυγούστου το αηδάνι.

Οργανοληπτικά, η αξιολόγηση των κρασιών Σαντορίνης εσοδείας 2021 παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Στην πλειονότητά τους έχουν πλούσιο αρωματικό προφίλ, καλή οξύτητα, ενδιαφέρουσα δομή, τυπική ορυκτότητα και μακρά επίγευση.

- **Κως/Ρόδος:** Δύσκολη χρονιά, πρωτοφανή φαινόμενα θερμοπληξίας, πρωίμιση του τρύγου, μειωμένη παραγωγή.

Η φετινή εσοδεία στα Δωδεκάνησα χαρακτηρίζεται από πρωίμιση του τρύγου κατά τουλάχιστον 12 ημέρες, συγκριτικά με το 2020. Σε γενικές γραμμές, παρατηρήθηκε επιτάχυνση των βλαστικών σταδίων της αμπέλου, ειδικότερα σε εύρωστες, ζυηρές ποικιλίες σταφυλιών και σε φυτά νεαρής ηλικίας, όπου η πίεση από το ωίδιο αυξήθηκε. Χαμηλά ήταν τα συνολικά επίπεδα βροχόπτωσης, από το Νοέμβριο του 2020 έως και τον τρύγο του 2021, με μόλις 200 χιλιοστά στην Κω και λίγο λιγότερα από 400 χιλιοστά στη Ρόδο. Καταλυτικής σημασίας ήταν, επίσης, το απότομο κύμα πρώιμης ζέστης, που συνοδεύτηκε από νότιους ανέμους, ξεκίνησε προς τα τέλη του Απριλίου και διήρκεσε περίπου 15 μέρες. Ανάλογης σημασίας ήταν και τα δύο κύματα καύσωνα συνολικής διάρκειας 10 περίπου ημερών, τον Ιούνιο και στις αρχές Ιουλίου, περίοδοι κατά τις οποίες οι μέγιστες ημερήσιες θερμοκρασίες σκαρφάλωναν στους 40°C. Τρίτο κύμα καύσωνα χτύπησε και το τελευταίο πενθήμερο του Ιουλίου, διάρκειας 10 ημερών, μέχρι και τις αρχές Αυγούστου, με θερμοκρασίες που ξεπερνούσαν τους 41°C ημερησίως. Ο υπόλοιπος Αύγουστος παρέμεινε ξηροθερμικός, με μέγιστες θερμοκρασίες που άγγιζαν τους 35°C.

Στον Έμπωνα Ρόδου, ειδικότερα, η άφιξη του Σεπτεμβρίου επανέφερε πλήρως την κανονικότητα, κυρίως σε ό,τι αφορά τις φυσιολογικές για την περίοδο θερμοκρασίες, με μέγιστες αυτές των 29-30°C. Επανεμφάνιση έκαναν και τα φυσιολογικά επίπεδα ατμοσφαιρικής υγρασίας, σε ποσοστά 55% κατ' ελάχιστο και 85% το μέγιστο. Ολιγοήμερη παράταση σημειώθηκε στον τρύγο της μανδηλαριάς, επίσης λόγω των 10-15 χιλιοστών βροχόπτωσης στις 09 Σεπτεμβρίου.

Σε ό,τι αφορά στην ποσότητα, μείωση παρατηρήθηκε τόσο στις λευκές όσο και τις ερυθρές ποικιλίες, μεγαλύτερη στις πρώτες. Στην Κω, οι πρώιμες και μικρόραγες ποικιλίες εμφάνισαν τη μεγαλύτερη μείωση, οι μεσοπρώιμες και μεγαλόραγες λιγότερη, ενώ οι ερυθρές ποικιλίες τη μικρότερη. Στη Ρόδο και ειδικότερα στην ποικιλία μανδηλαριά, η κατά 16% περίπου μείωση της ποσότητας παραγωγής λειτούργησε ιδιαιτέρως ευεργετικά, αναβαθμίζοντας την οργανοληπτική εικόνα του τελικού προϊόντος.

Η εσοδεία 2021 χαρακτηρίζεται συνολικά ως δύσκολη, με καθοριστικό σημείο τον εξαιρετικά ταχύ ρυθμό τεχνολογικής ωρίμασης και την αδυναμία αναμονής σε ό,τι αφορά την ημερομηνία τρύγου, ώστε να ολοκληρωθούν η αρωματική και φαινολική ωρίμαση των σταφυλιών. Ευτυχώς, οι εχθροί της αμπέλου και οι ασθένειες δεν καθόρισαν το ποιοτικό αποτύπωμα της εσοδείας· τα προβλήματα από την ευδεμίδα ήταν μηδενικά και η πίεση από το ωίδιο δημιούργησε μόνο μικρής κλίμακας ανησυχίες. Ωστόσο, τα ορατά στα τσαμπιά φαινόμενα θερμοπληξίας ήταν πρωτοφανή, γεγονός που δημιουργεί ανησυχίες για την ένταση και τη διάρκεια του

αρωματικού προφίλ των παραγόμενων κρασιών. Μεγαλύτερο ενδιαφέρον αναμένεται στη δομή και ειδικότερα στη συμπύκνωση των κρασιών, καθώς και στη διάρκεια και στην πολυπλοκότητα της επίγευσής τους.

Εν κατακλείδι, οι πρώιμες ποικιλίες αμπέλου δεν ευνοήθηκαν, ενώ τα αποτελέσματα των όψιμων ποικιλιών, όπως η μανδηλαριά (αμοργιανό), αναμένεται να είναι εξαιρετικά.

2.6. Κρήτη: Καύσωνας και ανομβρία οδήγησαν, τελικά, σε κρασιά με μεσογειακές και πλούσιες γεύσεις.

Οι καιρικές συνθήκες που επικράτησαν κατά τη διάρκεια της αμπελουργικής χρονιάς 2020-21 στην Κρήτη χαρακτηρίζονται κυρίως από τις ασυνήθιστα απότομες διακυμάνσεις θερμοκρασίας, τόσο κατά τη διάρκεια του χειμώνα, όσο και της άνοιξης. Σύντομες αλλά ραγδαίες βροχοπτώσεις σημειώθηκαν κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες. Η ανοδική τάση της θερμοκρασίας κορυφώθηκε κατά το πρώτο δεκαήμερο του Μαΐου, με καταγραφή ημερήσιων θερμοκρασιών της τάξης των 39°C στον πρώτο καύσωνα, δηλαδή τον μικρό. Το καλοκαίρι συνεχίστηκε η έντονη ανομβρία, με παρατεταμένα ψηλές θερμοκρασίες ημέρας και νύχτας, στις αρχές Ιουνίου, στα τέλη Ιουλίου και κατά το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου. Σε συνδυασμό με την ανομβρία, απαίτησε από τους αμπελουργούς μεγάλες χειριστικές ικανότητες καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσιμης περιόδου ωρίμασης των σταφυλιών. Τελικά, ο τρύγος του 2021 ξεκίνησε στις 7 Αυγούστου, κατά 10 ημέρες πρωιμότερα από εκείνον του 2020. Η ποσότητα εμφανίζεται γενικά μειωμένη κατά 20% σε σύγκριση με πέρυσι.

Η προσαρμοστικότητα των γηγενών ποικιλιών του νησιού στις αντίξοες καιρικές συνθήκες και στην κλιματική αλλαγή που καταγράφεται στο μεσογειακό οικοσύστημα επιβεβαιώθηκε για άλλη μια χρονιά, όπως συνέβη και τα τελευταία τέσσερα έτη. Οι αντοχές των λευκών όσο και των ερυθρών ποικιλιών στην ξηρασία και στους παρατεταμένους καύσωνες, σε συνάρτηση, βέβαια, με το υψόμετρο και τον προσανατολισμό των αμπελώνων, είναι αξιοσημείωτη.

Τα λευκά κρασιά εσοδείας 2021 είναι ισορροπημένα με αρώματα μέτριας έντασης, ενώ τα ερυθρά έχουν έντονα μεσογειακό χαρακτήρα, με πλούσια αρώματα ώριμων φρούτων, γεμάτο σώμα και βαθύ χρώμα.